

Základné pojmy balneológie a balneoterapie

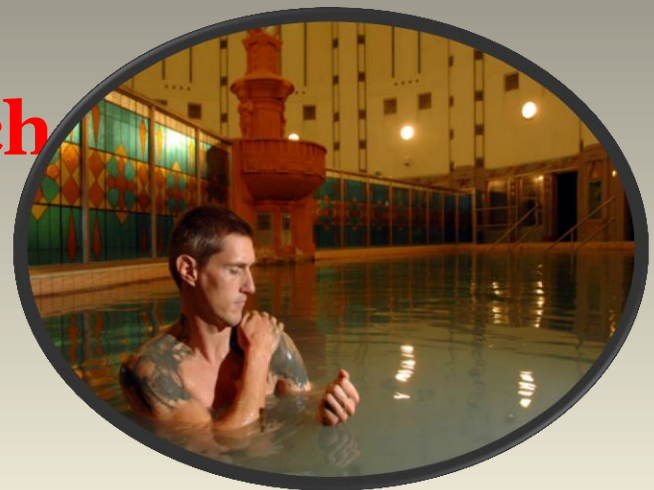
**MUDr.Oľga Boldišová,
MUDr.Rudolf Blahunka
IFBLR,Adeli centrum, Piešťany**

Definícia balneológie

Balneológia je náuka:

- o liečení prírodnými na určité miesto viazanými liečebnými zdrojmi
- účinkoch prírodných zdrojov na ľudský organizmus
- o kúpeľných liečebných metódach

Definícia balneoterapie

- je to liečba prírodnými liečivými zdrojmi
- súhrn konkrétnych liečebných postupov používaných v mieste príslušného prírodného liečivého zdroja.

Liečba prebieha vždy pod lekárskeym vedením

Balnea balneácia

Grécke slová - výraz pre kúpanie

balneácia - súhrn rôznych

balneo procedúr

**krenológia/gr.sl./- odbor ,ktorý sa
zaoberá výskytom a použitím prírodných
liečivých zdrojov-**

plyny vody peloidy

Charakteristika liečivých zdrojov

Vody

Prírodné minerálne vody- veľmi zriedené roztoky solí,
-určuje sa hlavne **chemické zloženie a fyzikálne faktory**

Liečivé vody -prirodzene sa vyskytujúce podzemné vody
s obsahom rozpustených pevných látok **najmenej 1g/l**
alebo 1g/l obsahu oxidu uhličitého, alebo
s obsahom iného pre zdravie prospešného významného
chemického prvku

Peloidy, plyny, klíma

Peloidy- rašelina slatina ,bahno

- látky ktoré vznikli v prírode geologickým a biologickými pochodmi - v zmesi s vodou sú určené na liečebné účely

Plyny- oxid uhličitý- vyviera priamo v doprovode uhličitej vody alebo je z nej separovaný

Špecifické klíma

História

Čína najstaršie popisy:

-čínska literatúra- záznamy o hydroterapii ako
liečebnej metóde - **r. 3700 pr. Kr.**

Egypt rok.2500 pr.Kr.- presný popis-
doby kúpania a popis procedúr

História

- **Japonsko** - očistné kúpele a liečebné kúpeľníctvo - **1800 pr.Kr**
- **Peržania a Chaldejci** –liečením sa zaoberali mágovia, ktorí kúpanie a omývanie považovali za náboženské obrady .
- **Židia tiež používali rituálne umývanie**

Babylon Asýria-

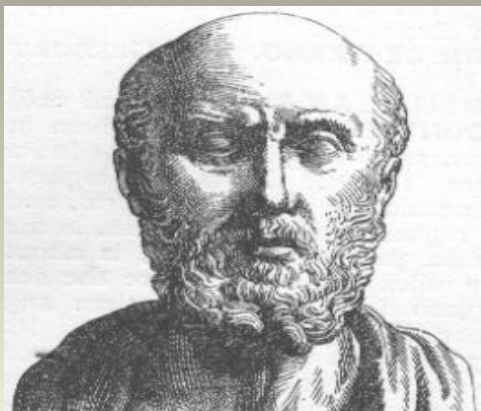
aplikácia zmesi oleja a bahna za liečebným účelom na bolestivé miesta

Hippokrates z Kósu -Grécko

460-380 pred Kr.

popísal :

- ▶ vplyv teploty vody na organizmus
 - ▶ meral frekvencie pulzu a dychu počas rôznych kúpeľov
 - ▶ **Hippokrates a Galenus** –cvičenie chorého posilňuje, nečinnosť oslabuje (prvé známky rehabilitácie)
- v tom čase aj rozkvet **Rímskej ríše- kúpele**

História

**Avicena - Abú Alí al-Husajn ibn Abdulláh Ibn Síná-
980-1037 pr. Kr.**

- stredoveký perzský učenec sa zaslúžil o obnovenie hygienických pravidiel podľa Hippokrata a podieľal sa na **liečebnom využití fyziatrie s hydroterapiou**

Paracelsus , Priesnitz, Kneipp

1493- 1541 Paracelsus - švajčiarsky filozof a lekár
-uvádza v spisoch minerálne liečivé vody

1779-1851 Vincenz Priessnitz- Jeseník
-venoval sa hydroterapii- celosvetová úroveň

1821-1897-Sebastian Kneipp-
- využil liečivé zdroje + cvičenie ,psychoterapiu, diétu,
liečbu prácou, pitnú kúru

Uhorsko - pôvod slovenskej balneológie

r. 1545- kniha

Správa o podivuhodných vodách Uhorska

Juraj Wernher - správca Spišského
a šarišského zámku

- je to aj prvá autentická správa o piešťanskom bahne a termálnej vode

r.1580- Tomáš Jordan z Kluže –
chemický a fyzikálny rozbor liečivých vôd

Mária Terézia- 1740-1780

- ▶ **1763**- nariadila súpis všetkých prírodných liečivých zdrojov v zemi
- ▶ Trnava – **prof. chémie Winterl v Uhorsku** zaviedol kvantitatívnu analýzu prírodných liečivých vôd
- ▶ jeho žiaci spísali analýzu a súpis prameňov na Slovensku a urobili **prvé indikačné spektrum** pre liečivé pramene

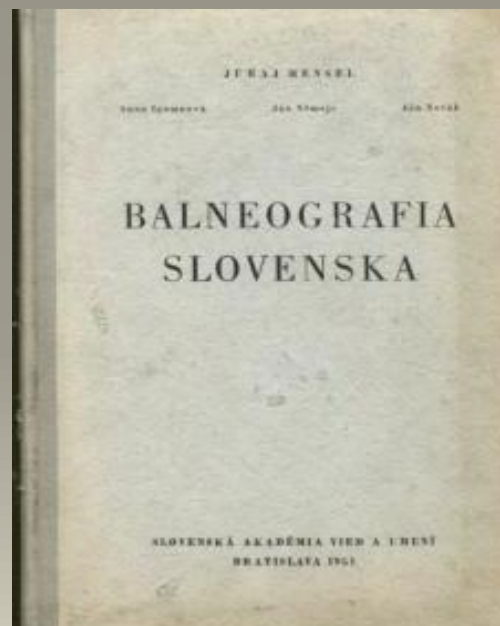
Karol Lübeck

- ▶ **lekár z Pezinka-r.1804-publikoval knihu
O používaní liečivých prameňov**
- ▶ bradykardia je tým väčšia ,čím vyššia tepová frekvencia bola pred vstupom do kúpeľa
- ▶ účinky myorelaxačné , analgetické
- ▶ kontraindikácie kúpeľa
- ▶ vazokonstrikciu kože po ponorení do studenej vody a reaktívnu hyperémiu po ukončení

Významní slovenskí balneológovia

- **Dr.Štefan Törok** autor balneologickej príručky
- **Dr.Kornel Chyzer-** monografia :Liečivé miesta
• a minerálne pramene v Uhorsku
- **Dr.Štefan Boleman-** založil Uhorskú balneologickú spoločnosť- napísal knihu: Balneológia
- **E.E. Scherer-** Horúce pramene v Uhorsku

Balneografia - popisy kúpeľov a liečivých vôd

Dvojdielna učebnica balneológie r. 1928
autor MUDr. Kučera- český balneológ

Balneologické ústavy na Slovensku
aj v Čechách

Princípy balneoterapie

**ide o aplikáciu intervalovo opakovane
dávkovanieho prírodného fyzikálno- chemického
podnetu na kožu a sliznice**

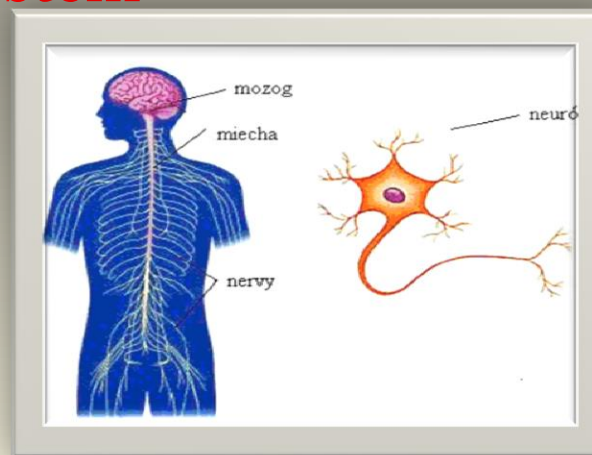

Reakcia na balneologický podnet

Lokálna- priamy vplyv na tkanivá a štruktúry

Reflexná- kombinácia cez nervovo humorálno
hormonálnu odpoveď

Regulácie cez CNS- mozgový kmeň a okruh hypotalamo –
kortex- limbický systém

Cieľ balneoterapie

- optimalizácia fyziologických pochodov pomocou adaptácie na sériu prevažne fyzikálnych podnetov
- dosiahnutie reaktívnej premeny organizmu
- vyššia úroveň regulačných pochodov

pri aplikácii je nutná je sumácia podnetov

Účinky balneoterapie

- reštitúcia energetického potenciálu v organizme
- úprava humorálneho riadenia s bazálnym metabolizmom
- optimalizácia hormonálnych prejavov

Nešpecifické účinky

- zvýšenie energie organizmu
- zrýchlenie a zmeny bazálneho metabolizmu
- nešpecifická aktivácia imunitného systému
- regulácia krvného obehu

Nešpecifické účinky

- spazmolytický efekt
- analgetický efekt
- obnovenie biorytmov
- zmierňuje sa hyperaktivita -/ alergie/
- zvyšuje sa odolnosť voči stresovým reakciám

Špecifické účinky

- **pitné kúry** - u presne indikovaných GIT ochorení
- **klimatické účinky** - alergie, ochorenia dýchacieho aparátu
- **gynekologické indikácie** - aplikácia vaginálnych tampónov uvoľnenie zrástov, liečba funkčnej sterility, adnexitídy
- **dermatologické indikácie**- sírne a sulfátové kúpele- akné, psoriáza

Kúpeľná starostlivosť

je súbor zdravotníckych činností a postupov
včítane liečebnej rehabilitácie a režimových
opatrení

- vedie k **prevencii ochorenia, úprave zdravia alebo stabilizácii ochorenia a zlepšeniu kvality života**
charakteristické je **užívanie PLZ a klimatických podmienok**

Komplexná kúpeľná liečba

- ▶ je integrácia aplikácie PLZ s:
- ▶ liečebnou rehabilitáciou
- ▶ Fyzikálna terapia- aplikácia fyzikálnych energií
- ▶ Dietoterapia
- ▶ Farmakoterapia
- ▶ Fytoterapia- bylinné kúpele, inhalácie, kloktanie
- ▶ Ergoterapia
- ▶ Arteterapia
- ▶ Muzikoterapia

Komplexná kúpeľná liečba

- **Klimatoterapia**
- **Reflexoterapia, myoskeletálna medicína, akupunktúra**
- **Klinická psychológia**
- **Režimové opatrenia**
- **Informačné medicínske techniky –počítačová kineziológia**

Definícia -prírodné liečebné kúpele

súbor zdravotníckych zariadení, ktoré slúžia k poskytovaniu zdravotníckej starostlivosti v blízkosti vhodného prírodného liečivého zdroja

Indikácie KL- indikačný zoznam

220/2013 Z.z. ZÁKON z 26. júna 2013,
ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom
poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o
poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení
neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Príloha č. 6 k zákonu č. 577/2004 Z.z.
INDIKAČNÝ ZOZNAM PRE KÚPEĽNÚ STAROSTLIVOSŤ

VŠEOBECNÉ KONTRAINDIKÁCIE KL

- akútne ochorenia- exacerbácia chronických ochorení
- kardiopulmonálna insuficiencia
- maligna hypertenzia -diastola viac ako 120mmHg
- labilný alebo dekompenzovaný DM
- krvácivé stavy
- infekčné choroby
- psychózy , aktívne ataky alebo asociálne prejavy

VŠEOBECNÉ KONTRAINDIKÁCIE KL

- závislosť- alkohol, omamné látky, fajčenie u kardiakov
- nehojace sa kožné defekty
- inkontinencia moča a stolice
- nádory v terapii
- gravidita
- ležiaci pacient -nutný doprovod

Význam balneológie - záver

- využitie prírodných liečivých zdrojov na liečebné účely pod dozorom lekára –špecialistu na balneológiu
- komplexný prístup
- dôkaz úspechov liečby mnohými štúdiami-
 - štúdia sírneho bahna- prof .Fuska a kol.,
 - štúdie lekárov Luhačovic- pozitívne zmeny indexu glykolyzovaných proteínov u diabetikov
 - Karlové Vary- štúdia o pozitívnom vplyve u chronických hepatítid
- kúpele –lôžkové zariadenie s kompletným tímom lekárov, fyzioterapeutov , diétologa na jednom mieste

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Čelko E.: Z minulosti piešťanských kúpeľov ,
Zborník konferenčných prednášok,1983
2. Gúth A.:Vyšetrovacie metodiky v rehabilitácii
pre fyzioterapeutov,Liečreh
3. Jandová D.: Balneologie,Grada,2009
4. Škodáček P.: Vývoj rehabilitácie v piešťanských
kúpeľoch a jej prostriedky, Balneologický spravodaj 1980

Ďakujem za pozornosť

